

Το ιστορικό γεφύρι της Τσιπίανης Γρεβενιτίου

ΕΤΟΣ 3ο - ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 10

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΓΕΡΑΝΙΟΥ 41 Τ.Κ. 104 31 - ΑΘΗΝΑ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1996

ΤΟ ΓΡΕΒΕΝΙΤΙ: Πώς ήταν και πώς είναι σήμερα

Περνώντας μέσα από τις δεκαετίες, που ήταν και που έφτασε το χωριό μας, το μεγαλύτερο και ομορφότερο χωριό του ανατολικού Ζαγορίου.

Μέχρι το 1941-42 αριθμούσε πάνω από 1200 κατοίκους και πάνω από 250 σπίτια, τα περισσότερα πολύ καλά και δίπατα και ήταν χωρισμένο στους παρακάτω μαχαλάδες: Άγιος Δημήτριος (Μπομπόνι), Καραβρανάνδες, Τσέγκι, Ντόκου, Σκοκάδες, Λιάσιου, Κόντρου.

Οι κάτοικοι ζούσαν βασικά από τη γεωργία όπου καλλιεργούσε Καλαμπόκι, πατάτες, σταφύλια (γνωστά τα περίφημα κρασιά τσιπίανης), μήλα, φασόλια (γνωστοί οι γίγαντες), καρύδια και φυσικά μεγάλους πόρους, αντλούσε από τα ταξίδια. Ακόμη να πούμε ότι μέχρι το 1922 (Μικρασιατική καταστροφή) πολλοί είχαν κτήματα στη Μικρά Ασία. Ταξίδευαν στην Αμερική, τη Ρουμανία και αλλού. Επίσης όσοι δεν μπορούσαν να φύγουν εκτός των συνόρων, ταξίδευαν για την Αθήνα ιδίως νέοι και φυσικά έκαναν κάποιες μέρες να... φτάσουν.

Τα γεωργικά και κτηνοτροφικά μας προϊόντα τα πουλούσαμε στα Γιάννενα και τα μεταφέραμε με τα γαϊδουράκια, άντε και με κανένα μουλάρι, αφού δεν υπήρχε αυτοκινητόδρομος.

Ταχυδρομείο είχαμε 6 φορές τη βδομάδα, με ταχυδρόμους το Θεοδωρίκα, Χαρόβα και Θεοχάρη Οικονόμου που είχαν δυνατά μουλά-

ρια και κάναν τις μεταφορές με ναύλο.

Τώρα το χωριό μας το χειμώνα ερημώνει. Μένουν μόνο κάπου 150 άτομα. Ευτυχώς που εργάζονται μερικοί συγχωριανοί στην υλοτομία και κρατάει ακόμα κάποια ζωντάνια.

Στα προπολεμικά χρόνια υπήρχε νηπιαγωγείο, δημοτικό, σχολαρχείο και αργότερα ημιγυμνάσιο. Τώρα μόλις και μετά βίας κρατιέται το δημοτικό με ελάχιστα παιδιά.

Το καλοκαίρι, ιδιαίτερα την περίοδο των διακοπών, ξαναζωντανεύει και γεμίζει κόσμο. Οι φωνές της νεολαίας μας που δείχνει να λατρεύει το χωριό, είναι η παρηγοριά μας και η ελπίδα ότι η μανία της φυγής κάποτε θα σταματήσει, φυσικά με κατάλληλη υποδομή. Οι γεροντότεροι επίσης βγαίνουν να γεμίσουν τα πνευμόνια οξυγόνο και να αντέξουν τη δοκιμασία του χειμώνα, στα χειμαδιά.

Η προοπτική βέβαια για το χωριό δεν είναι και τόσο καλή. Και πως να είναι όταν το Τσέγκι για παράδειγμα που ήταν ο πιο πυκνοκατοικημένος μαχαλάς, το χειμώνα αδειάζει παντελώς. Το ίδιο ισχύει σχεδόν και για τους άλλους μαχαλάδες.

Αν δεν γίνει επί τέλους κάποια σοβαρή σκέψη από την πολιτεία να αναβαθμιστεί η ύπαιθρος, να δημιουργηθούν κίνητρα, το χωριό μας όπως και όλα τα ακριτικά χωριά, θα σβήσει.

Οι παλιοί ξέρουν ότι τα παλιότερα χρόνια,
ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ 2η ΣΕΛΙΔΑ

Ευχές
Για τις γιορτές του
Πάσχα, το Δ.Σ. και η
Συντακτική Επιτροπή
εύχονται χρόνια
πολλά και καλά.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ
ΤΟΥ Μ.Α.Σ. ΓΡΕΒΕΝΙΤΙΟΥ
στο 14ο Φεστιβάλ Παραδοσιακών
Χορών και Μουσικής
του Αριστοτ. Παν/μίου Θεσ/νίκης

Με συντονισμένες ενέργειες του Δ.Σ. και χάρη στην πρόθυμη συνδρομή του δασκάλου του Χορευτικού Ομίλου του χωριού μας Βασίλη Ράπτη, ο Μ.Α.Σ. εξασφάλισε τη συμμετοχή του στο 14ο Φεστιβάλ Παραδοσιακών Χορών και Μουσικής, που διοργάνωσε η Χορευτική Ομάδα Φοιτητικών Εστίων του Αριστοτ. Παν/μίου Θεσσαλονίκης με την ευκαιρία της μεγάλης Εθνικής Γιορτής της 25ης Μαρτίου.

Η εμφάνιση των παιδιών του Χορευτικού μας Ομίλου, με τη φωτεινότητα και την πρωτοτυπία των στολών τους, την άψογη απόδοση των αντιπροσωπευτικότερων χορών του τόπου μας, αλλά και τη ζωντανή λεβεντιά τους, εντυπώσισε ιδιαίτερα το κοινό και αποτέλεσε την καλύτερη ζωντανή διαφήμιση του χωριού μας. Το Δ.Σ. του Μ.Α.Σ. επιθυμεί να ευχαριστήσει για άλλη μια φορά όλους όσοι συνέβαλαν με τον ένα ή τον άλλο τρόπο στην άρτια εμφάνιση του Χορευτικού μας.

Από την άλλη πλευρά, η εμπειρία αυτής της συμμετοχής μπορεί να αποδειχτεί εξαιρετικά πολύτιμη, υποβάλλοντας γόνιμες ιδέες για δημιουργία νέων τμημάτων. Κατά το πρότυπο, λοιπόν, άλλων συλλόγων (Θράκης, Καταφυγίου, Συρράκου κ.λπ.), οι οποίοι εμφάνισαν χορευτικά συγκροτήματα ανδρών και γυναικών άνω των τριάντα ή και άνω των πενήντα πέντε ετών, που τραγούδησαν χαρακτηριστικά τραγούδια του τόπου τους (οι Συρρακιώτες μάλιστα παρουσίασαν και βλάχικα τραγούδια), δεν θα ήταν ανεδαφικό να σκεφτούμε κι εμείς τη δυνατότητα δημιουργίας ανάλογων συγκροτημάτων. Μια τέτοια προοπτική θα έδινε την ευκαιρία σε όλους (ιδιαίτερα σε όσους μένουν

Καταπληκτικό τοπίο στα Πέντε Αλώνια. Τώρα έγινε θυσία στον πολιτισμό και στη... ΔΕΗ. Έγινε λίμνη...

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ 2η ΣΕΛΙΔΑ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ...

ΕΡΓΑ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ ΚΑΙ
ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ
ΤΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΜΑΣ
ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Στις αρχές του Γενάρη, υπογράφηκε από τον υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων κ. Κώστα Λαλιώτη και τον Νομάρχη Ιωαννίνων κ. Νικ. Ζαρμπαλά πρωτόκολλο συνεργασίας.

Έτσι για έργα αναπλάσεων και συντηρήσεων της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς στο Ζαγόρι την τριετία 1996-1999 υπάρχει χρηματοδότηση. Το ΥΠΕΧΩΔΕ έβγαλε κονδύλιο 816.000.000 δρχ.

Εμείς για το χωριό μας δικαιούμαστε κομμάτι από την πίτα των 402.000.000 δρχ.

Με άλλα 26 χωριά μοιραζόμαστε 299.000.000 από το πρόγραμμα "Ανάπλαση κοινόχρηστων χώρων".

Τα 69.000.000 δρχ. του προγράμματος "Επισκευή-συντήρηση εκκλησιαστικών κτιρίων" θα δοθούν Γρεβενίτι, όμως για τη Μονή Βουτσάς (αλλάζει τώρα το καθεστώς του Μοναστηριού), Σκαμνέλι, Κάτω Πεδινά και Λάιστα.

Ίσως κρίνεται σκόπιμο, να γίνει προσπάθεια από την κοινότητα να γυρίσει αυτό το κονδύλι και να χρησιμοποιηθεί στην αναστήλωση και συντήρηση του Αη Δημήτρη. Με τα χωριά Διπόταμο, Ελαφότοπο, Μανασσή Τσεπέλοβο, Ανθρακίτη, Δόλιανη, Καβαλλάρι, Καρυές, Λεπτοκαρυά, Μακρίνο, Πέτρα για "Επισκευή-συντήρηση πέτρινων βрусών" μοιραζόμαστε 34.000.000 δρχ.

Με προγραμματισμό, φειδώ και φαντασία θα πρέπει να γίνουν αυτά τα έργα. Όταν ξεκινήσουν, καλό θα είναι να κάνει η κοινότητα πλατεία ενημέρωση στους χωριανούς, να ακούσει τις προτάσεις, γιατί αυτό βοηθάει στη συμμετοχικότητα στα κοινά και ενδυναμώνει τις σχέσεις κατοίκων - Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

ΤΟ ΓΡΕΒΕΝΙΤΙ:

Πώς ήταν και πώς είναι σήμερα

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ 1η ΣΕΛΙΔΑ

εκτός από τους 3-4 τσελιγκάδες που είχαν πάνω από 550-600 γιδοπρόβατα, είχαμε και 500-600 οικόσιτα και φυσικά είχαμε και 2 τσοπαναράιους που τα βοσκούσαν από μισά, δηλαδή χώριζαν το χωριό στα δύο.

Τώρα είναι λίγοι αυτοί που διατηρούν ελάχιστα μόνο για τις ανάγκες του σπιτιού που τα βόσκουν μόνοι τους, μάλιστα τώρα που το γάλα δεν έχει καμιά αξία, προκειμένου να το πετάνε, αποφεύγουν να το παράγουν.

Να πούμε ακόμη ότι προπολεμικά το χωριό διέθετε 2 νερόμυλους και τώρα δεν έχει κανένα. Ευτυχώς έχουμε φούρνο με φούρναρη τον Τάσσο Σούλη που εξυπηρετεί και τα γειτονιά χωριά.

Και εκεί που ζούσαμε, όσοι απομείναμε, ειρηνικά και... μονιασμένοι, ήρθαν τα μαντάτα, ότι μας παίρνουν την έδρα του Αναπτυξιακού Συνδέσμου του Ανατολικού Ζαγορίου για να τη μεταφέρουν σε άλλο χωριό που ούτε καν είναι μέλος του συνδέσμου. Φαίνεται απ' την πολύ αγάπη που μας έχουν οι άνθρωποι, που εμείς εκλέγουμε, είπαν να μας απαλλάξουν απ' τον κόπο. Εμείς όμως έχουμε άλλη γνώμη και θα αγωνισθούμε μέχρι να δικαιωθούμε και να επιστρέψει η έδρα στη βάση της. Δεν είμαστε

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΣΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

• Στις αρχές Ιανουαρίου με πρωτοβουλία του προέδρου της Κοινότητας κ. Δ. Θεοδωρίκα και του προέδρου της Αδελφότητας κ. Χ. Τσαλίκη, έγινε στο Υπουργείο Εσωτερικών & Δ. Διοίκησης συνάντηση με τη γενική γραμματέα, απουσιάζοντας του Υπουργού κ. Τσοχατζόπουλου και παρουσία του βουλευτή Ιωαννίνων κ. Ε. Μαλέσιου, για να συζητηθεί το επίμαχο πρόβλημα της αφαίρεσης απ' το χωριό μας της έδρας του Αναπτυξιακού Συνδέσμου Ανατολικού Ζαγορίου και μεταφοράς του σε άλλο χωριό που δεν είναι καν μέλος του συνδέσμου.

Η κ. Γενικός κατανόησε το πρόβλημα αλλά ζήτησε προθεσμία να επανεξεταστεί το θέμα ισχυριζόμενη ότι δεν μπορεί να ακυρωθεί το προεδρικό διάταγμα άμεσα, για να μην τερπλισθεί, όπως είπε, ο θεσμός αυτός εν τη γενέσει του.

Η δική μας θέση ήταν και είναι κατηγορηματική και αυτό εκφράσαμε στη κ. Γραμματέα, ότι πρέπει να επανέλθει το παλιό καθεστώς και ότι θα κάνουμε ό,τι περνάει απ' το χέρι μας για να δικαιωθούμε. Περιμένουμε προς το παρόν.

Ο Μ.Α.Σ... ΚΑΘΑΡΙΖΕΙ

• Με πρωτοβουλία χωριανών και μελών του Μ.Α.Σ. Γρεβενιτίου καθαρίστηκε ο δρόμος από οικία Γιάννη Τσιάκου έως Άγιο Δημήτριο. Τα κλαριά και τα κούρπανα ακουμπούσαν στα κεφάλια των περαστικών, με το βάρος δε του χιονιού εμποδίζαν ακόμη περισσότερο την διέλευση, ιδίως με τις συχνές κηδείες που έτυχαν στο χωριό μας.

Ελπίζουμε η προσπάθεια αυτή καθώς και η περισυλλογή και κάψιμο των σκουπιδιών στου "Γκόσγκου" που είχαν διασκορπιστεί στους όχτους, να βρουν κι άλλους μιμητές για ένα καθαρό και όμορφο Γρεβενίτι.

ΔΙΟΡΘΩΣΗ... "ΗΜΑΡΤΗΜΕΝΩΝ" 1

Στο φύλλο που μας πέρασε έγιναν ορισμένα λάθη, που σε πολλές περιπτώσεις αλλοίωσαν ακόμη και το νόημα του κειμένου.

Έτσι στη σελίδα 9 "Το χωριό μας μέσα απ' το Ζαγόρι κατά την τελευταία απογραφή του 1991 ή πριν πέντε χρόνια" το ΣΩΣΤΟ είναι ότι ...οι κοινοτικοί βοσκότοποι είναι 4,4 χιλιάδες στρέμματα και ΟΧΙ 44 χιλιάδες.

Στη σελίδα 10 "ΤΑ ΓΡΕΒΕΝΤΑΤΙΚΑ" στο Υ.Γ. προς το τέλος: ...Δε γνωρίζω τελικά αν οι δικοί του έφυγαν κείνο τον καιρό απ' την Αθήνα. Αυτό είναι το ΣΩΣΤΟ και όχι ...Δε γνώριζαν τελικά αν οι δικοί του έφυγαν κείνο τον καιρό απ' την Αθήνα.

ΔΙΟΡΘΩΣΗ... "ΗΜΑΡΤΗΜΕΝΩΝ" 2

Σελίδα 9 ξεχάστηκε κύρια και δευτερεύουσα πρόταση στην ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΤΗ Γ.Σ. ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ "Σάββατο και ώρα 1 μ.μ. έγινε μεγάλη λαϊκή συνέλευση όπου συμμετείχε και αντιπροσωπεία..." Έτσι ακριβώς διαβάζεται.

Γ.Δ.

απ' αυτούς που το βάζουν εύκολα κάτω. Το χωριό μας το λατρεύουμε και θα αγωνισθούμε μέχρι να δικαιωθούμε.

Αργύρης Παπαχριστοδούλου

ΠΟΥΚΕΒΙΛ

(Μονή Βουτσάς περίπου 1810 μ.Χ.)

Πολλές φορές άκουγα στα Γιάννενα (και όχι Γιάννινα) οδός Πουκεβίλ. Η απορία μου: Ποιος είναι αυτός; λύθηκε πολλά χρόνια αργότερα, όταν έπεσε στα χέρια μου ένα βιβλίο: "Ταξίδι στην Ελλάδα" του Φραγκίσκου-Καρόλου-Ούγγου-Λαυρεντίου Πουκεβίλ (1770-1838). Γάλλος περιηγητής και ιστορικός, πρόξενος εν Πάτραις, γράφει το λεξικό Πάπυρος.

Να τι γράφει για την περιοχή μας:

"...Κάναμε στάση στο χωριό Μακρινό (σ.σ. όχι Μακρίνο), μέσα σ' ένα τοπίο που έμοιαζε με λαβύρινθο κι από κει ξαναπήραμε το δρόμο και συνεχίσαμε την πορεία μας κατά μήκος του ποταμού και πάνω σε μια απόκρημνη πλαγιά μέσα από ένα μονοπάτι πλάτους μόλις δυόμισι ποδών (1 πόδι=30,48 εκ.) και το οποίο για μιάμιση λεύγα (1 λεύγα=4,452μ.) δρόμου είναι το μόνο βατό μονοπάτι. Στην άκρη αυτού του δρόμου ο λόφος απομακρύνεται προς το νότο. Περνάμε από αμπέλια κι από έναν ανοιχτό χώρο και ύστερα από μιάμιση λεύγα πορεία φτάνουμε στη Μονή Βουτσάς, αφιερωμένη στην Παναγία.

Οι καλόγεροι, που μας φιλοξένησαν, μου είπαν ότι το μοναστήρι είναι ένα από τα πιο όμορφα της Ηπείρου και ότι έχει ιδρυθεί από τον Αυτοκράτορα Κωνσταντίνο Πωγωνάτο (668-685). Ο ηγούμενος μου είπε ακόμα ότι το κλίμα της περιοχής είναι πολύ ανθυγιεινό και ότι τ' αδέρφια του, που ήταν αναγκασμένα να καλλιεργούν τη γη, συχνά υπέφεραν από εξοντωτικούς πυρετούς. Με διαβεβαίωσε, επίσης, σαν να μου μιλούσε για κάτι το σημαντικό, πως ο Ουάρδας ήταν συχνά χωρίς ψάρια μέχρι τις άφθονες καλοκαιριάτικες βροχές, όταν οι χείμαρροι ρίχνουν σ' αυτόν τα νερά τους γεμάτα από απορρίματα και χυμούς από γαλατσίδες, που φυτρώνουν άφθονες στις όχθες του. Και για επιβεβαίωση αυτού του ισχυρισμού του, καθώς μάλιστα είχε βρέξει πολύ την προηγούμενη μέρα, μου έδειξε αρκετά καλάθια γεμάτα με χέλια και πέστροφες, που είχαν ψαρέψει για να τα παστώσουν και να τα διατηρήσουν για τις μέρες της νηστείας".

Στη συνέχεια ο Πουκεβίλ και η συνοδεία του "ακολουθώντας την κοίτη του Ουάρδα" έφτασε στο "Χάνι του Μπεραγά" και στη συνέχεια στα Γιάννενα.

Για το Γρεβενίτι δεν γράφει πουθενά! Δεν υπήρχε; Ήταν σε άλλη θέση; (Παλιοχώρι;) Βιαζότανε ο Πουκεβίλ, όπως γράφει πιο κάτω, να φθάσει στα Γιάννενα και έκοψε δρόμο από την ποταμιά; Με λύπη μου δεν κατάφερα να βρω καμιά πληροφορία για το χωριό μας.

ΠΗΓΗ: ΠΟΥΚΕΒΙΛ. ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, ΗΠΕΙΡΟΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΛΙΔΗ

Για την αντιγραφή, Σιούλας Γιάννης

**ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ Μ.Α.Σ. ΓΡΕΒΕΝΙΤΙΟΥ
στο 14ο Φεστιβάλ Παραδοσιακών Χορών και
Μουσικής του Αριστοτ. Παν/μίου Θεσ/νίκης**

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ 1η ΣΕΛΙΔΑ

μόνιμα στο χωριό) να συμμετάσχουν σε ένα χορευτικό συγκρότημα χωρίς περιορισμό ηλικίας και να δώσουν τη δική τους γνήσια και αβίαστη έκφραση στο χορό και το τραγούδι.

Παράλληλα ο Μ.Α.Σ. θέλοντας να αξιοποιήσει καλύτερα την εμφάνιση του Χορευτικού Ομίλου και να τη συνδυάσει με μια πολιτιστική ξενάγηση, οργάνωσε μια ενδιαφέρουσα εκδρομή που περιλάμβανε παρακολούθηση της μεγάλης παρέλασης της Θεσσαλονίκης, ξενάγηση στα σημαντικότερα βυζαντινά μνημεία της, στον αρχαιολογικό χώρο της Βεργίνας, και επίσκεψη στους Καταρράκτες της Αραπίτσας στη Νάουσα.

ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ

Επιμέλεια και Σχόλιο
της Βασιλικής Χ. Χασιώτη

Είναι ευχάριστο που υπάρχει μια εφημερίδα που να εκφράζει το χωριό μας και τους χωριανούς μας.

Θα ήθελα να συμμετάσχω σ' αυτή την προσπάθεια, στέλλοντας κάποια στοιχεία που αφορούν συνολικά το Ζαγόρι, στο οποίο ανήκουμε. Νομίζω θα είναι χρήσιμο για όλους μας να ξέρουμε κάποια πράγματα για να μην ξεχνάμε από πού προερχόμαστε.

ΖΑΓΟΡΙ

Τα χωριά του Ζαγοριού σύμφωνα με τον Ι. Λαμπρίδη (19ος αι.) είναι:

Α) Ανατολικό: 1) Τρίστενο (Ντριστενίκο) 2) Γρεβενίτι 3) Φλαμπουράρι 4) Ελατοχώρι (Τσερνέσι & Σιέσι) 5) Βωβούσα 6) Δόλιανη 7) Κασταίωνας (Δραγάι) 8) Μακρίνο 9) Ηλιοχώρι (Ντομπρίνοβο) 10) Βρυσόχωρι (Λεσνίτσα) 11) Λάιστα 12) Παλιοχώρι Λάιστας.

Β) Κεντρικό: 13) Κήποι (Μπάγια) 14) Δίλοφο (Σιοποτσέλι) 15) Κουκούλι 16) Καπέσοβο 17) Βραδέτο 18) Τσεπέλοβο 19) Σκαμνέλι 20) Νεγάδες 21) Φραγκάδες 22) Λεφτοκαρυά (Λιασκοβέτι) 23) Δίκορφο (Τσοντήλα) 24) Ελάτη (Μπούλτσι) 25) Μανασσής 26) Καλουτά 27) Ανθρακίτης (Καμινιά) 28) Διπόταμο (Στολοβό) 29) Καβαλλάρι 30) Μονοδέντρι 31) Άνω Βίτσα (ή Μεσιός Μαχαλάς) 32) Κάτω Βίτσα (ή Κάτω Μαχαλάς) 33) Λυγκάδες 34) Ασπράγγελοι (Δοβρά).

Γ) Δυτικό: 35) Πάπιγκο 36) Βίκος (Βιτσικό) 37) Αρίστη (Αρτσίστα) 38) Άγιος Μηνάς 39) Άνω Ραβένια 40) Κάτω Ραβένια 41) Άνω Πεδινά (Σουδενά) 42) Κάτω Πεδινά (Σουδενά) 43) Γεροπλάτανος (Αληξοτσιφλίκι) 44) Μεσοβούνι 45) Μαυροβούνι 46) Ελαφότοπος (Τσερβάρι).

1. ΓΕΝΙΚΑ

Τα Ζαγοροχώρια είναι γνωστά, τόσο από την ανάπτυξή τους στον 18ο και 19ο αι., όσο και από το καθεστώς της περιορισμένης (στα πλαίσια της φεουδαρχίας στην οθωμανική κατάκτηση) αυτοδιοίκησης που είχαν. Όπως όλα τα χωριά του βυζαντινού χώρου, έτσι κι αυτά υπέφεραν από βαρύτατη φορολογία, που έγινε ακόμη χειρότερη με την ένταξή τους στα τιμάρια, που ήταν αποτέλεσμα των διεργασιών του φεουδαρχισμού στο Βυζάντιο, με συνέπεια πολλές φορές οι πληθυσμοί να δέχονται με ανακούφιση τον κατακτητή, μια που -σε πρώτη φάση- ελάφρυνε την φορολογία και γενικά την οικονομική κατάστασή τους. Έτσι, μετά τη μάχη της Βοτσάς, έγινε η συνθήκη του Καρά-Σινάι Πασά (1431) με τα 14 χωριά του κεντρικού Ζαγοριού, στην οποία το 1479 προσχώρησαν και τα ορεινότερα χωριά του Μαλακασίου και του Ανατολικού Ζαγοριού. Τέλος, από το 1681 ως το 1684 προσχώρησαν και τα υπόλοιπα Ζαγοροχώρια.

Οι οικισμοί του Ζαγοριού, στην εξέλιξή τους, είναι ένα χαρακτηριστικό δείγμα εξέλιξης του βαλκανικού χώρου σε 2 φάσεις:

- Μια ομάδα ημιορεινών χωριών που προϋπήρχαν από το Βυζάντιο, που το κέντρο βάρους τους μετακινείται ανάλογα με τα ιστορικά γεγονότα, όπως η εγκατάσταση των Σλάβων, η έλευση των Βλάχων και η μόνιμη εγκατάστασή τους.

- Οι επιδρομές ληστροικών φύλων, ταυτόχρονα με τις διαμάχες των φεουδαρχών της περιοχής, και τους οθωμανούς κατακτητές, και όλα

αυτά στην πορεία της εξέλιξης των πατριαρχικών, ποιμενικών φύλων σε "αστικοποιημένα" χωριά, με κατάληξη την άνθηση του 18ου αι.

Χρονολογίες-σταθμοί στην ιστορία του Ζαγοριού είναι:

7ος αι.: Ίδρυση Μονής Βοτσάς από τον Κωνσταντίνο τον Πωγωνάτο. Η πρώτη εκκλησία στο Ζαγόρι.

7ος-8ος αι.: Εγκατάσταση σλαβικών φύλων στη νότια Βαλκανική.

13ος αι.: Εγκατάσταση Βλάχων στο Ζαγόρι.

14ος αι.: Διαμάχες βυζαντινών φεουδαρχών, αλβανών πατριαρχικών φύλων και οθωμανών κατακτητών (Θωμάς ο Γ', Ισαΐμ, Ανδρόνικος, Οθωμανοί).

1431: Μάχη της Βοτσάς και συνθήκη των 14 πρώτων χωριών - Τουρκοκρατία.

1479: Προσχώρηση ορεινών χωριών στη συνθήκη (υπό την προστασία της Βαλιδέ Σουλτάνας).

1481-1484: Προσχώρηση υπολοίπων χωριών-σύμπτυξη "Ομοσπονδίας" μαζί με Κούρεντα, Μαλακάσι.

17ος αι.: Οι Οθωμανοί παγώνουν το φεουδαλικό καθεστώς. Καταπίεσεις των πληθυσμών από τους Σπαχήδες-τοπικούς τιμαριούχους.

18ος αι.: Άνθηση του Ζαγοριού, τόσο μέσα από την Pax Ottomanica και την ανάπτυξη της ορεινής οικονομίας, όσο και από "εξωτερικούς πόρους" (ξενητεμένοι στη Βλαχιά, Μ. Ασία, Ρωσία, Ευρώπη και αλλού). Σημειώνεται η παράλληλη καταπίεση από τους σπαχήδες που μετατρέπονται από τιμαριούχοι σε τσιφλικάδες, καθώς και των μπαρτζηλήδων (= δανειστών) στα ίδια πλαίσια.

ΟΝΟΜΑΣΙΑ

Σύμφωνα με μια εκδοχή η λέξη Ζαγόρι είναι Σλαβική και σημαίνει πίσω από το βουνό. Καθιερώθηκε από τους Σλάβους που εγκαταστάθηκαν στα Κούρεντα. Εκτός απ' αυτό και άλλες ονομασίες χωριών ή τοποθεσιών μαρτυρούν ότι είχαν εγκατασταθεί Σλάβοι.

Κατ' άλλους, η ονομασία είναι ελληνική και προέρχεται από το πρόθεμα ζα- που δηλώνει κάτι σε υπερθετικό βαθμό όπως π.χ. ζάπλυντος, και τη λέξη "όρος" ονομασία που σημαίνει "τόπος με πολλά βουνά".

ΦΥΛΕΤΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ

Πολυαριθμότερο στοιχείο ήταν το Βλαχικό που αρχικά θα κατείχε ίσως και το μισό του Ζαγοριού. Γιατί η βλάχικη γλώσσα μιλιόταν παλιότερα εκτός από τα 8 σημερινά και στα "Δόλιανη, Δραγάι, Μακρίνο, Λιασκοβέτι, Νεγάδες, Φραγκάδες, Τσεπέλοβο, Σκαμνέλι, ίσως και αλλού. Αυτό φαίνεται και από βλάχικες ονομασίες σε χωριά που δεν μιλούν βλάχικα καθώς και βλάχικα έθιμα που διατηρούν (π.χ. τον Αρσαλιού).

Ο μεγαλύτερος συγχρωτισμός της ντόπιας Ζαγορίσιας φυλής με τους Βλάχους, έγινε στο ανατολικό και κεντρικό διαμέρισμα, ενώ με τους Σλάβους στο δυτικό. Αυτό φαίνεται, κατά ένα μέρος, και στη διαφορά του χαρακτήρα των κατοίκων αυτών: "Οι μεν του δυτικού τον παρερχόμενον δεν χαιρετίζουν, εξετάζουν όμως αυτόν από κεφαλής μέχρι ποδιών, οι δε των δύο άλλων δαπανώσι την προσοχήν αυτών εις λόγους ευπροσηγόρους και περιποιήσεις" (Ι. Λαμπρίδης: Ζαγοριακά).

Αλβανοί ποτέ δεν εγκαταστάθηκαν στο Ζαγόρι, αφού δεν υπάρχουν πουθενά αλβανικές ονομασίες. Σαρακατσάνοι εγκαταστάθηκαν στον τωρινό αιώνα.

ΞΕΝΗΤΕΙΑ

Η ξενητεία στο Ζαγόρι αρχίζει από τον 15ο αιώνα. Στα μέσα του 17ου αιώνα: Οι Εμπόροι, η καινούργια κοινωνική τάξη: η αστική. Και τα Γιάννενα "αι νέαι Αθήναι". 1670. Οι πρώτοι Ζαγορίσιοι πρακτικοί γιατροί. Η Ζαγορίσια Ομοσπονδία 1681-1684 ως το 1868. 18ος αι.: Αρχίζει η ακμή του Ζαγοριού. 1788: Ο Αλή Πασάς στα Γιάννενα χάρη στους Ζαγορίσιους. 19ος αι.: Σχεδόν όλοι οι Ζαγορίσιοι ξενητεύονται. Το θεωρούσαν σαν χρέος τους. Χώρες που κυρίως πήγαιναν ήταν: Βλαχιά, Ρωσία, Μ. Ασία (κυρίως Σμύρνη & Κωνσταντινούπολη), Αίγυπτο, Αυστρία, Ουγγαρία, Γερμανία και αργότερα Αμερική. Τότε το Ζαγόρι είχε περισσότερη πλούτο απ' ό,τι είχαν όλοι οι άλλοι μαζί: οι χριστιανοί και εβραίοι των Γιαννίνων και το Μαλακάσι μαζί. Γι' αυτό το λόγο υπέφεραν και από τις ληστείες και εξ' αιτίας αυτού πολλές οικογένειες αναγκάζονταν να φύγουν.

Όμως δύσκολα Τούρκοι αποφασίζουν να ληστέψουν το Ζαγόρι, γιατί ήξεραν ότι θα το πλήρωναν με το κεφάλι τους.

"Δε σου είπα 'γω Ταχίρ Μπέη

μη μπαίνεις στο Ζαγόρι,

τ' οι Ζαγορίσ' είναι κακοί

κι γράφουνε στην Πόλη;

1878-1883: λεηλασίες, αιχμαλωσίες, κάποιες δολοφονίες, πυρπολήσεις σπιτιών. Συμμορίες ληστών από Έλληνες χριστιανούς.

1912-1913: Οι Τούρκοι έκαψαν τα: Τσεπέλοβο, Σκαμνέλι, Λεπτοκαρυά, Ελατοχώρι, Φλαμπουράρι.

ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΤΟ ΖΑΓΟΡΙ

Από τον 13ο, 14ο, 15ο αι.: Υπήρχαν μικρές εστίες γραμμάτων πριν την κατάκτηση, γιατί κατά το χρονικό της Βοτσάς, οι Βοϊνίκηδες διάβαζαν και έγραφαν.

(1700), 1757, 1759: Τα πρώτα "σχολεία" στο Ζαγόρι.

1714-1779: Ο Κοσμάς ο Αιτωλός πέρασε και από το Ζαγόρι.

Ακόμη πριν το 1820 σκόπευαν να ιδρύσουν "Πανεπιστήμιο" στο μοναστήρι του Αη-Γιάννη του Ρογκοβού, που προοριζόνταν να γίνει έδρα του πολιτικού και θρησκευτικού αρχηγού ή ηγεμόνα του Ζαγοριού. Τότε λογάριάζαν να κάνουν το Ζαγόρι αυτόνομο κράτος σαν το Μαυροβούνι (της Γιουγκοσλαβίας) με κυβέρνηση, στρατό δικό τους, χώρα ειρηνική και ουδέτερη σε καιρό πολέμου.

Είχαν πάθος με τα γράμματα οι Ζαγορίσιοι: τα χωριά συναγωνίζονταν μεταξύ τους για το ποιο θα πάρει τους καλύτερους δασκάλους και τους ακριβοπλήρωναν. Σύμφωνα με τον Ι. Λαμπρίδη, μέσα σε 35 χρόνια (1850-1886) είχαν γίνει διδάκτορες πάνω από 100 επιστήμονες, πολλοί ήταν απόφοιτοι Πανεπιστημίου και αμέτρητοι οι απόφοιτοι γυμνασίων. Τότε το Ζαγόρι είχε πληθυσμό 27500 κατοίκων. Μπορεί να σκεφτεί κανείς πόσους επιστήμονες έχει βγάλει (και βγάζει ακόμη) το Ζαγόρι στη διάρκεια της ζωής του.

Η ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ ΠΙΤΑ '96 ΚΑΙ Η Γ. ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ

Με μεγάλη επιτυχία, όπως αναμενόταν, έγινε και φέτος στο ξενοδοχείο "ΤΙΤΑΝΙΑ" στις 14/1/96 η εκδήλωση της κοπής της πρωτοχρο-νιάτικης Πίτας της Αδελφότητας.

Από νωρίς άρχισε η προσέλευση των συγχω-ριανών και φίλων για να ολοκληρωθεί κατά τις 11 π.μ. Μεταξύ των καλεσμένων που μας τίμη-σαν, ήταν σύσσωμη η διοίκηση της ΠΑΝΗΠΕΙ-ΡΩΤΙΚΗΣ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ με επικε-φαλής τον πρόεδρό της κ. Κώστα Αλεξίου. Επί-σης παραβρέθηκαν εκπρόσωποι άλλων γειτο-νικών και φιλικών χωριών. Από το Ελατοχώρι παραβρέθηκε και χαιρέτησε ο κ. Νικ. Βιτάλης, πρώην Νομάρχης, ο οποίος εκδήλωσε την επι-θυμία για στενότερη συνεργασία των δύο χω-ριών.

Απ' το χωριό παραβρέθηκε και χαιρέτησε ο πρόεδρος της κοινότητας κ. Δ. Θεοδωρίκας καθώς και απ' το Μορφωτικό Αναπτυξιακό Σύλλογο η κ. Νένα Πέτσου.

Η ατμόσφαιρα πράγματι πανηγυρική, όπως άλλωστε το απαιτούσαν και οι γιορτινές αυτές μέρες και βέβαια οι ευχές για καλή και χαρού-μενη χρονιά ακουγόταν απ' όλες τις γωνίες της αίθουσας και η χαρά εκδηλη στα πρόσωπα όλων μας.

Ο πρόεδρος της Κοινότητας
κ. Δ. Θεοδωρίκας ενώ κόβει το κομμάτι της
πίτας για το χωριό μας

Το κόσμιο της πίτας ακολούθησε η απονομή τιμητικών διπλωμάτων στα ιδρυτικά μέλη της Αδελφότητας, είτε αυτά είναι εν ζωή είτε όχι, για τα 35 χρόνια από την ίδρυσή της. Στο ση-μείο αυτό η συναισθηματική φόρτιση ήταν με-γάλη καθώς εκφωνούνταν ένα ένα τα ονόματα αυτών των αγνών συγχωριανών που καημό και όραμα είχαν να κρατήσουν άσβεστη τη φλόγα της επιστροφής, αλλά και την ενότητα, την αλ-ληλεγγύη και την προκοπή του χωριού και των χωριανών. Τα αναμνηστικά διπλώματα παρέ-λαβαν οι ίδιοι που ήρθαν για το σκοπό αυτό, με έκδηλα τα σημάδια του χρόνου που βάραι-ναν τα βήματά τους. Των άλλων, αυτών που έφυγαν από κοντά μας, τα παρέλαβε κάποιος από τους συγγενείς τους.

Μετά την εκδήλωση ακολούθησε η γενική εκλογολογιστική συνέλευση που απ' τις λί-γες φορές έγινε τόσο γόνιμος διάλογος και υπήρχε τόσο μεγάλος προβληματισμός για τα προβλήματα που απασχολούν το χωριό μας, με κυρίαρχα αυτό της ΖΟΥΡΙΚΑΣ και της αφάι-ρεσης της έδρας του αναπτυξιακού συνδέσμου Ανατολικού Ζαγορίου απ' το χωριό μας και με-ταφορά του σε γειτονικό χωριό που ούτε καν είναι μέλος του συνδέσμου, δεν ακήνει καν στο Ζαγόρι(!)

Το τέλος της συνέλευσης μας βρήκε με νέο Δ.Σ. αφού είχαν προηγηθεί εκλογές.

Έτσι, μια ακόμη μεγάλη εκδήλωση της Αδε-λφότητας με μεγάλη επιτυχία πέρασε στην ιστο-ρία.

Και του χρόνου!

X.T.

ΤΟ ΝΕΟ Δ.Σ.

Χ. Τσαλίκης	Πρόεδρος
Ι. Ψαλμός	Αντιπρόεδρος
Γ. Δερμάνης	Γραμματέας
Μ. Βόντινα	Ταμίας
Δ. Στραπέλη	Εκδηλώσεις
Ι. Σιούλας	Πολιτιστικά
Γ. Κέφαλος	Μέλος

ΑΝΑΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΑΠΟ "ΤΑ ΖΑΓΟΡΙΣΙΑΚΑ ΝΕΑ" ΤΟΥ ΜΑΡΤΙΟΥ 1996

Το Γρεβενίτι μας χάρισε δύο εξαιρετικές εκδηλώσεις. Γράφουμε "εξαιρετι-κές" και το εννοούμε. Την κοπή της πίτας τους και τον καθιερωμένο ετήσιο χορό τους. Αντιπροσωπεία του Δ.Σ. της ΕΝΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ πα-ραβρέθηκε και στις δύο εκδηλώσεις. Μείναμε κατάπληκτοι από τον αριθμό των Γρεβενιτών που συμμετείχαν, το παρουσιαστικό τους και το ήθος τους, χτυπητό δείγμα Ζαγορίσιας λεβεντιάς, ανθρώπινου καθωσπρεπισμού. Πώς μπορούσε να γίνει και διαφορετικά; Γρεβενιτάτες είναι αυτοί! Εμείς εκφράζουμε τα συγχαρητήριά μας, θερμά όπως τους ανήκουν, στους οργα-νωτές των εκδηλώσεων. Ιδιαίτερα στον πρόεδρό τους κ. Χρήστο Τσαλίκη και το Γιώργο Δερμάνη και για τη δραστηριότητά τους γύρω από τα προ-βλήματα του χωριού τους και γενικότερα του Ζαγοριού. Το γλέντι τους έγινε ημέρα. Αυτή είναι μια περίπτωση που πρέπει να την εξετάσουν όλοι οι Σύλ-λογοι, για να μπορούν να παίρνουν μέρος περισσότερα παιδιά. Είναι ένα θέμα πολύ ενδιαφέρον.

• Ευχαριστούμε την εφημερίδα της ΕΝΩΣΗΣ ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ για το κολακευ-τικό δημοσίευμα.

Η ΠΙ

28.1.96. Όλα ήταν έτοιμα στο Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας, όπου χιλιάδες κόσμου που αγαπάει την Ηπειρώτικη Κουλτούρα, περίμενε τη στιγμή που θα άρχιζε το με-γάλο πανηγύρι.

Τα χειροκροτήματα δεν άργησαν να ακουστούν καλωσορίζοντας τους δεκά-δες καλλιτέχνες και τα τοπικά χορευτικά συγκροτήματα. Ανάμεσά τους και το χο-ρευτικό του χωριού μας.

Για μας τους Γρεβενιτάτες, που βρισκό-μαστε εκείνη την ημέρα στο Στάδιο η πε-ρηφάνια περίσσευε καθώς καμαρώναμε τα νιάτα μας με τις πανώριες παραδοσια-κές τους στολές, να λικνίζονται στο άκου-σμα της Φράσιος και των άλλων Ζαγορι-σιακών σκοπών. Η χαρά μας διπλή καθώς ήταν ευδιάκριτη η υπεροχή του χορευτι-κού μας που με επικεφαλής τον αρχιχο-ρευτή Βασίλη Ράπτη έδωσε πραγματικά μεγάλη παράσταση, ένα πραγματικό ρε-σιτάλ.

Τα χειροκροτήματα ασταμάτητα τόσο κατά τη διάρκεια της εμφάνισης, όσο και όταν αποσυρόταν απ' την πίστα. Η ιστο-ρία είχε καταγράψει τη μεγαλύτερη και ίσως την ωραιότερη εμφάνιση του χορευ-τικού μας και μάλιστα στην κορυφαία εκ-δήλωση της ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΣΥΝΟ-ΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Η Αδελφότητα μέσα απ' τη στήλη αυτή, συγχαίρει όλα τα βλαστάρια μας που συμ-μετείχαν καθώς και τους συνοδούς τους, που ήρθαν να ενισχύσουν την προσπάθειά τους και εύχεται, αυτό να είναι η αρχή για ακόμη μεγαλύτερες επιτυχίες.

Όμως για το χωριό μας η 28.1.96 ήταν

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Ευχαριστούμε τον κ. Νίκο Τσίλη, πρόεδρο της Αδελφότητας Παπίγκου και εκδότη της ομώνυμης εφημερίδας "ΤΟ ΠΑΠΙΓΚΟ", που συμμετείχε στον αποκριάτικο χορό μας, για το μεγάλο αφιέρωμα που έκανε στην εφημερίδα του, για το χορό μας, και για τα κολα-κευτικά του λόγια, καθώς επίσης και για την αναφορά του στον άτυχο θάνατο του Χρήστου Ζουμπούλη.

Του ευχόμαστε και εμείς να ευοδω-θούν οι προσπάθειές του για το καλό του χωριού του και του Ζαγοριού γενι-κότερα.

Η εφημερίδα σας κ. Τσίλη είναι θαυ-μάσια και σε περιεχόμενο και σε εμ-φάνιση.

ΙΤΙΣΤΙΚΑ

ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ '96

μεγάλη μέρα καθώς το όνομα "Γρεβενίτι" ακούστηκε από χιλιάδες ανθρώπους για δεύτερη φορά όταν στην ίδια εκδήλωση βραβεύτηκε απ' την ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ η "Γυναίκα της Ηπείρου" και δεν ήταν άλλη απ' τη συγχωριανή μας Νίκη Θεοδωρίκα.

Η τιμητική αυτή διάκριση στη Νίκη, ήταν

και διάκριση για το ίδιο το χωριό μας και αυτό μας δίνει το δικαίωμα και το κουράγιο να κάνουμε ό,τι περνάει απ' το χέρι μας για να πάρουμε τη θέση που μας ανήκει ανάμεσα σε όλα τα χωριά της περιοχής και της Ηπείρου γενικότερα. Συγχαρητήρια και πάντα διακρίσεις να έχουμε.

Χ.Τ.

Το χορευτικό του χωριού μας στην ιστορική εμφάνισή του στο Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας, στην εκδήλωση της πίτας των Ηπειρωτών (28.1.96)

Ο ΑΠΟΚΡΙΑΤΙΚΟΣ ΧΟΡΟΣ ΤΟΥ 1996

Η δίψα των συγχωριανών και φίλων να ζήσουν μια Αποκριάτικη Κυριακή μέσα σε μια χωριανική ατμόσφαιρα, σε ένα εορταστικό περιβάλλον καθώς και ο πολύ καλός καιρός ήταν ίσως οι λόγοι της επιτυχίας και της φετινής μας συνεστίασης που έγινε στις 18/2/96 στην ωραιότατη κοσμική ταβέρνα "ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ" της λεωφόρου Πάρνηθας. Η φθηνή επίσης κάρτα συμμετοχής με το δωρεάν κρασί και αναψυκτικά, έπαιξαν και αυτά το ρόλο τους. Αυτό το κρασί μας έφτιαξε το κέφι, για να έρθει στη συνέχεια ο χορός με τα δημοτικά τραγούδια που έπαιζε με το κλαρίνο του ο γνωστός Κυρ. Κωστούλας με το συγκρότημά του. Έτσι οι λάτρες των δημοτικών χορών, έδωσαν τον καλύτερο εαυτό τους χορεύοντας πότε Τσάμικο, πότε Καλαματιανό και πότε Ζαγορίσιο. Εκπληκτικό ήταν το ξεκίνημα του χορού με τους γεροντότερους συγχωριανούς μας και όχι με το Δ.Σ. όπως μέχρι τώρα γινόταν.

Το Δ.Σ. για άλλη μια φορά έκανε ό,τι ήταν δυνατόν για την προετοιμασία ώστε να μην υπάρξει κανένα πρόβλημα.

Σ' ένα από τα λίγα διαλείμματα του χορού, έγινε η βράβευση με αναμνηστική πλακέτα, με θέμα τα 35 χρόνια της Αδελφότητας, του Μορφωτικού Αναπτυξιακού Συλλόγου Γρεβενιτίου για τη δραστηριότητα και το δημιουργικό του έργο από την ίδρυσή του. Στη συνέχεια βραβεύθηκε και το χορευτικό συγκρότημα για τη μεγάλη εμφάνισή του στην εκδήλωση της Πρωτοχρονιάτικης Πίτας των Ηπειρωτών την 28/1/96 στο στάδιο Ειρήνης & Φιλίας, με αποτέλεσμα να ακουστεί το χωριό μας σε όλη την Ελλάδα, αλλά και γενικά για τις άφογες εμφανίσεις του τα τελευταία χρόνια.

Και εκεί που ο χορός και το κέφι είχαν κορυφωθεί, τρία νέα παιδιά που αγαπούν την παραδοσιακή μουσική και ερασιτεχνικά ασχολούνται μ' αυτή, έκαναν την εμφάνισή τους. Πρόκειται για το Γιάννη Τσαλίκη με το κλαρίνο του και την νεανική παρέα του που μας εξέπληξαν με το όμορφο παίξιμό τους δείχνοντας ταυτόχρονα ότι η πλειοψηφία των νέων μας σκέφτεται ακόμη... Ελληνικά.

Κλείνοντας, να ευχαριστήσουμε την ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ που ανταποκρίθηκε στην πρόσκλησή μας και εκπροσωπήθηκε από τον κ. Γ. Γκόρτσο, έφορο πολιτιστικών εκδηλώσεων και τον κ. Στράτο Ζέρβα, μέλος του Δ.Σ. Καθώς και την ένωση Ζαγορισίων που εκπροσωπήθηκε από τον πρόεδρό της κ. Αριστόβουλο Χρόνη.

Επίσης παραβρέθηκαν πρόεδροι άλλων Αδελφοτήτων μεταξύ των οποίων ο κ. Ν. Τσίλης, πρόεδρος της Αδελφότητας Παπίγκου, ο κ. Δ. Χατζαρόπουλος, πρόεδρος Αδελφότητας Μεσοβουνίου κ.ά.

Να ευχαριστήσουμε όλους όσοι προσέφεραν δώρα για τη λαχειοφόρο αγορά που είναι γνωστό ότι μ' αυτό τον τρόπο ενισχύουν τόσο την Αδελφότητα, όσο και την εφημερίδα μας.

Με τις ευχές μας να είστε πάντα καλά, σας ευχαριστούμε για τη συμμετοχή.

Το Δ.Σ.

ΑΠΟΚΡΙΕΣ '96 ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ

Στοχεύοντας στην αναβίωση παλαιών εθίμων, στην ψυχαγωγία των χωριανών και τη συγκράτησή τους στο χωριό την αποκριά, αποτρέποντας τους μισούς χωριανούς (κυρίως τους νεότερους) να τρέξουν στις φωτιές της πόλης των Ιωαννίνων και να αποδυναμωθεί έτσι το χωριό, με αποτέλεσμα οι άλλοι μισοί να κλειστούν στα σπίτια τους, ο Μ.Α.Σ. Γρεβενιτίου αποφάσισε να διοργανώσει αποκριάτικο γλέντι με φωτιά, φασολάδα, μεζέδες και κρασί δωρεάν.

Το πολύ χιόνι, όμως, αν και ομόρφηνε το χωριό μας ντύνοντάς το στα κάτασπρα, εμπόδισε τους οργανοπαίχτες να έρθουν - με αποτέλεσμα το γλέντι να γίνει με μαγνητόφωνο - και πολλούς ηλικιωμένους χωριανούς να βγουν από τα σπίτια τους φοβούμενοι μη γλιστρήσουν και πέσουν.

Όσοι πάντως αψηφίσαμε το χιόνι περάσαμε πολύ ωραία χορεύοντας και τραγουδώντας γύρω απ' τη φωτιά πάνω στην οποία σ' ένα μεγάλο καζάνι η Νένα Πέτσιου έφτιαξε παραδοσιακή φασολάδα. Μέσα στην αίθουσα στήθηκε μπουφές με πίττες, τυριά καθώς κι ένα μεγάλο βαρέλι με κρασί από την κάβα του Γιάννη Τζουβάρα.

Παράλληλα προβλήθηκε και η βιντεοκασέτα με τη συμμετοχή του χορευτικού μας στις εκδηλώσεις της Πανηπειρωτικής και η ατμόσφαιρα φορτίστηκε συναισθηματικά από τη χαρά που ένοιωσαν κυρίως οι γιαγιάδες και παππούδες καμαρώνοντας τα βλαστάρια τους.

Οι παρέες των ξένων από Βόλο και Θεσσαλονίκη εντυπωσιάστηκαν από τον συνδυασμό Αποκριάς και χιονιού, φωτιάς πάνω στο χιόνι, κομφετί, σερπαντίνας, φασολάδας, κρασιού, χιονοπόλεμου, παραδοσιακών χορών και τραγουδιών. Δεν έλειψαν και οι παρέες των μεταμφιεσμένων.

Αξίζει να τονίσουμε ότι στην διοργάνωση βοήθησαν όλοι οι χωριανοί στους οποίους προλάβουμε να ζητήσουμε βοήθεια (λόγω της κακοκαιρίας έγιναν όλα την τελευταία στιγμή) για τον καθαρισμό, ηλεκτροφωτισμό και στόλισμα της αίθουσας του Πετρινδείου, την προσφορά σε ξύλα για τη σόμπα, φασόλια για τη φασολάδα και πίττες που έφτιαξαν οι γυναίκες.

Εντυπωσιακή ήταν η συμμετοχή των νεαρών του χωριού που με αρχηγό τον Χριστάκη Κουλούρη και τα μουλάρια του - γιατί κανένα αυτοκίνητο δεν μπορούσε να κινηθεί - κουβάλησαν τα ξύλα και άναψαν τη μεγάλη "τζαμάλα" στην αυλή του Πετρινδείου.

Ελπίζουμε του χρόνου οι χωριανοί μας που ζουν διάσπαρτοι σ' όλη την Ελλάδα, να το σκεφτούν λιγάκι και να αποφασίσουν να έρθουν να διασκεδάσουμε όλοι μαζί και να θυμηθούμε τα παλιά.

Πρότασή μας η Αδελφότητα να διοργανώσει εκδρομή, ούτως ώστε να ξαναζωντανέψει για λίγες ώρες το χωριό και να ξεφύγουν από τη ρουτίνα της Αθήνας.

Για το Δ.Σ.
Ρίκη Μότση

ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛ. 3

Με τα ταξίδια τους, οι Ζαγορίσιοι δεν έφεραν μόνο τον πλούτο, έφεραν και ιδέες από τα πολιτιστικά και πνευματικά ρεύματα που κυριαρχούσαν τότε στην Ευρώπη. Με το δημιουργικό τους μυαλό και την ευαισθησία, τα αφομοίωσαν στο περιβάλλον και έτσι δημιουργήθηκε αυτός ο ιδιότυπος πολιτισμός σ' αυτή τη μικρή γωνιά της Ελλάδας. Αυτό φαίνεται στην αρχιτεκτονική, στη συμπεριφορά και στη νοοτροπία των Ζαγορίσιων.

Σαν πιο αξιοπρεπείς ασχολίες, οι Ζαγορίσιοι θεωρούσαν -κατά κύριο λόγο- τα γράμματα και αν δεν μπορούσαν εκεί στρέφονταν στο εμπόριο. Στην ξενιτειά, έκαναν οποιαδήποτε δουλειά, αρκεί να ήταν τίμια και αποδοτική. Τσομπάνοι και υπηρέτες δεν καταδέχονταν να πάνε. Ελάχιστοι πήγαιναν και από πολύ φτωχές οικογένειες. Συνήθως γι' αυτές τις δουλειές είχαν Λακιώτες. Έτσι έμειναν πολλοί απ' αυτούς στο Ζαγόρι.

Με την υλοτομία μέχρι και πριν τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο δεν ασχολούνταν, το θεωρούσαν αγγαρεία να κάνουν τόσο βαριά δουλειά. Ασχολούνταν και με τη γεωργία -σ' όσα χωριά υπήρχε καλλιεργήσιμη γη- και οι πλούσιες οικογένειες είχαν και εργάτες.

Ακόμη κι αυτά τα Γιάννενα οφείλουν τον πολιτισμό τους στο Ζαγόρι. Γιατί, λέει ο Λαμπρίδης στα Ζαγοριακά του πως "Ίσως και αυτοί οι Ιωαννίται μέλλον και προαγωγή εν τη αλλοδαπή μετά την κατάκτησιν κατά μίμησιν των Ζαγορίσιων επεδίωξαν".

ΖΑΓΟΡΙΣΙΑ ΓΥΝΑΙΚΑ

Η γυναίκα στο Ζαγόρι κατείχε υψηλή θέση ακόμη κι από τα αρχαία χρόνια, όπως φαίνεται κι από τις ανασκαφές που έγιναν σε τάφους αρχαίους οικισμούς της Βίτσας.

Όταν ταξίδευαν οι άντρες, αυτή ήταν το στήριγμα του σπιτιού. Δεν μεγάλωνε μόνο τα παιδιά κι ασχολιόταν με το νοικοκυριό, αλλά διεύθυνε και το σπίτι, τις δουλειές. Δούλευε στα χωράφια, για να βοηθήσει τον άντρα στην ξενιτειά να μαζεύει περισσότερα και να έρθει νωρίτερα. Ακόμη έβαζε το μεράκι και την ευαισθησία της στο φτιάξιμο του σπιτιού. Αν ο άντρας έβαζε τα λεφτά και το γούστο του για το εξωτερικό του σπιτιού, το εσωτερικό του οφειλόταν κυρίως στο γούστο της γυναίκας.

ΜΟΥΣΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Το Ζαγόρι, μια περιοχή ελεύθερη από αιώνες, με τον ξεχωριστό πολιτισμό του, διέσωσε πολλά παραδοσιακά στοιχεία κάθε είδους. Έτσι κράτησε και πάρα πολλά δημοτικά τραγούδια. Αυτό οφείλεται στον τρόπο διαβίωσης των περασμένων χρόνων. Όλα τα γλέντια, γάμοι, αρραβώνες, γιορτές, τσιμπούσια κ.λπ., ξεπερνιόταν κυρίως με τα τραγούδια των συνδαιτημόνων. Όλοι γλεντούσαν και τραγουδούσαν μαζί, ολόκληρα μερόνυχτα και κρατούσαν το γλέντι ζωντανό. Μετά το φαγοπότη ξεκινούσαν τα τραγούδια της "τάβλας", της "ψάθας", ή της ξενιτειάς και όταν το κέφι ανέβαινε ξεκινούσαν το χορό. Οι χοροί ήταν στρωτοί με ήρεμες κινήσεις και με μια σπάνια αρχοντιά. Η αγάπη, ο έρωτας, η συγκίνηση ήταν τα κύρια ερεθίσματα. Όλοι τραγουδούσαν μαζί, στις χαρούμενες αλλά και στις λυπηρές μέρες. Έτσι διασώθηκαν μέχρι τις μέρες μας τα τραγούδια: μοιρολόγια, νανουρίσματα, ταχταρίσματα, αλλά και τα εθιμικά των γιορτών.

Τα τραγούδια και οι χοροί

- 1) Τα τραγούδια της "ψάθας".
- 2) Τα τραγούδια-χοροί.
- 3) Τα τραγούδια του Λαζάρου και της Γκουστερίτσας.
- 4) Τα εθιμικά τραγούδια γιορτών.
- 5) Νανουρίσματα - ταχταρίσματα.
- 6) Τα μοιρολόγια που λένε οι γυναίκες.
- 7) Ποιήματα που δεν τραγουδιούνται.

Κάποια από τα αγαπημένα τραγούδια των Ζαγορίσιων που ακούγονται στα πανηγύρια ακόμα και σήμερα είναι: η Βεργινάδα, η Αλεξάνδρα, ο Κωνσταντάκης, το Καπεσοβίτικο, το Πάπιγκο, η Μπουλονάσαινα, η Κανάρια, η Τριανταφυλλιά, η Φεγγαροπρόσωπη, το Αρχοντόπουλο, η Μπαζαρκάνα, ο Ρόβας, του Κίτσου η μάνα, το Πουλάκι, το Ξενιτεμένο μου πουλί, ο Βελιγκέκας κ.ά.

Ακόμη, κάποιοι από τους χαρακτηριστικούς αγαπητούς οργανικούς σκοπούς είναι: η Γράβα (ο "εθνικός ύμνος" των Ζαγορίσιων), η Φράσια (που τα λόγια της δεν τραγουδιούνται πια), ο Αλάμπης, η Γενοβέφα, η Ποταμιά, το Μάρο, η Σέλφω, ο Θειακός, τα Παλαμάκια, τα Γάλατα, το Λιασκοβίκο (ούτε και σ' αυτό τραγουδιούνται τα λόγια του, γιατί ελάχιστοι τα θυμούνται) κ.λπ.

Η Ζαγορίσια μουσική παράδοση είναι από τις πλουσιότερες της Ελλάδας, αλλά ελάχιστοι μπορούν να αποδώσουν τους Ζαγορίσιους σκοπούς, γιατί έχουν ιδιαίτερη δυσκολία στην εκτέλεσή τους. Επίσης οι χοροί είναι ιδιόμορφοι και δύσκολοι, και λίγοι τους αποδίδουν σωστά. Είναι ευκατὰ, οι νέοι άνθρωποι να προτιμούν να χορεύουν τα παλιά τραγούδια στα πανηγύρια, γιατί και πιο όμορφα και πλούσια είναι, αλλά και είναι ένας τρόπος να μη χάσουμε την πολιτιστική μας ταυτότητα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

- Ι. Λαμπρίδης: "Ζαγοριακά"
Β. Φανίτσιος: "Τα καλούδια μας", "Η Ζαγορίσια Ιστορία"
Ι. Νικολαΐδης: "Ζαγόρι"
Κ. Βαρζώκας: Ζαγορίσια μουσική παράδοση: άρθρο από την εφημερίδα "Το Ζαγόρι μας".

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΓΑΜΟΙ

Στις 10/2/96 η Ιωάννα Παπαευθυμίου, παντρεύτηκε τον Γεώργιο Γκλατσούνη. Τους ευχόμαστε να ζήσουν ευτυχισμένοι και ο αγαπητός μας Στάθης, πεθερός πια, γρήγορα να χαρεί το πρώτο του εγγόνι.

Επίσης τις καλύτερες ευχές, έστω και καθυστερημένα στην κόρη του αγαπημένου μας Παπαχριστόδουλου Δεληγιάννη που πρόσφατα παντρεύτηκε.

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

Στις 22/12/95 η Μαρία Κατσίκη και ο σύζυγός της Γέγιος Γιάννης, απέκτησαν το πρώτο τους κοριτσάκι.

Επίσης στις 28/2/96 η Αρετή Ράπτη και ο Μιχάλης βλάχος έγιναν γονείς υγιέστατου κοριτσιού.

Στους ευτυχείς γονείς καθώς και στους παππούδες Γιάννη & Ελένη Κατσίκη και Στάθης & Μαρία Ράπτη αντίστοιχα ευχόμαστε να τους ζήσουν.

ΘΑΝΑΤΟΙ

Πολλοί θάνατοι δυστυχώς χτύπησαν το χωριό μας τους τελευταίους μήνες. Εκτός από τη Χαρίκλεια Σκέντου, τη Σεβαστή Ράιου, και το Νίκο Κουτρούμπα που μνημονεύτηκαν στο προηγούμενο φύλλο, έχουμε στη συνέχεια νέες απώλειες.

Ο άτυχος Χρήστος Ζουμπούλης, Αυτό το καλοπροαίρετο παιδί, έχασε τη ζωή του ακριβώς εκεί που πάσχιζε γι' αυτή, δουλεύοντας ασταμάτητα για το μεροκάματο. Εκεί στον τόπο της δουλειάς του τον σημάδεψε ο χάρος και τον λάβωσε θανάσιμα, για να μην τον έχουμε πια ανάμεσά μας. Στη γυναίκα του και τα παιδιά του θερμά συλλυπητήρια.

Ακολούθησε ο χαμός του Γιάννη Μπίρμπου και της Μαγδαληνής Νάνου, που εκφράζουμε τα συλλυπητήρια στους συγγενείς τους.

Όμως ο τραγικός χαμός της Ρίτας Ρογκότη μας συγκλόνισε όλους. Γλυκιά, καλοπροαίρετη, με την καλοσύνη της, το γέλιο ης και την ανθρωπιά της, είχε κλέψει τις καρδιές μας και θα τις κρατάει κοντά της αιώνια. Πως θα συνηθίσουμε την απουσία της από κοντά μας; Να το μεγάλο ερώτημα.

Στον αγαπημένο μας Χρήστο να πούμε ότι μέσα απ' την τραγωδία που έπληξε τον ίδιο και την οικογένειά του και μέσα απ' τα συντρίμια της ψυχής του να βρει το κουράγιο να σταθεί όρθιος, όπως έκανε σ' όλη του τη ζωή.

Συνεχίζοντας τη μακάβρια περιγραφή να πούμε ότι στις 20/3/96 έφυγε από κοντά μας ο Χαρίλαος Τσίκος που ζούσε στην Αθήνα και ήταν απ' τα ιδρυτικά μέλη της Αδελφότητας. Στους συγγενείς του το Δ.Σ. απευθύνει τα πιο θερμά συλλυπητήρια.

Τέλος, έφυγε για πάντα από ανάμεσά μας ένας ακόμη ακούρατος βιοπαλαιστής, ένας χρήσιμος πράγματι άνθρωπος ο Γιώργος ο Παπαζώης, που ζούσε στο γειτονικό χωριό Λιάπη. Στα αδέρφια του Παύλο, Στάθη και Μαρία εκφράζουμε τα βαθιά μας συλλυπητήρια.

Ο πρόεδρος της ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ απευθύνει χαιρετισμό στους συγχωριανούς και καλεσμένους στην εκδήλωση της πρωτοχρονιάτικης πίτας '96, της Αδελφότητας

Αλληλογραφία

* Από τη συγχωριανή μας Κλεονίκη Βλάχου πήραμε γράμμα το οποίο μας παρακάλεσε να δημοσιεύσουμε και φυσικά εμείς αυτό κάνουμε αφήνοντάς το στην κρίση σας. Λίγα σχόλια μόνο θα κάνουμε στο τέλος και εσείς βγάλτε τα συμπεράσματά σας.

Αθήνα 5 Φεβρουαρίου 1996

Αγαπητοί συγχωριανοί

Θα ήθελα όσο μπορώ με λιγότερα λόγια να εκφράσω την προσωπική μου άποψη, για το θέμα της Ιεράς Μονής Βουτσάς.

Όπως γνωρίζουμε όλοι, αυτό το Βυζαντινό μνημείο αργοπεθαίνει εδώ και πολλά χρόνια. Ληληλατήθηκε κατά καιρούς και από τους Μοναχούς που είχαν τη διοίκηση του Μοναστηριού και από τους προεστούς του χωριού μας. Τώρα, χωρίς να παρεξηγηθώ, καταστρέφεται καθημερινά από τη στενή αντίληψη και τον υπερβολικό εγωισμό όλων μας. Εδώ και είκοσι χρόνια, το Μοναστήρι νοικιάζεται σε βοσκούς και έχει καταντήσει μαντρί. Στην πύλη του Μοναστηριού διανυκτέρευαν οι αγελάδες και ήταν γεμάτο κοπριές. Όσοι κάνουν πως δεν ξέρουν την κατάσταση αυτή, ξεγελούν τον εαυτό τους. Γι' αυτό δεν έχει κανείς το δικαίωμα, να αμφισβητήσει τις προσπάθειες του σημερινού προέδρου κ. Θεοδωρίκα, ο οποίος με την συνεργασία της Νίκης, που προΐστατο στον Πολιτιστικό Σύλλογο καθάριζαν επί σειρά ημερών τις κοπριές και τα βάτα, για το παραδοσιακό γλέντι στο Τριφύλι. Μην ξεχνάμε ακόμα πως τα κελιά του Μοναστηριού κήκαν και από τους Αλβανούς.

Πρέπει να συμβούν χειρότερα πράγματα για ν' αποφασίσει το χωριό κάτι για την διάσωσή του, έστω και αργά. Γιατί τόσα χρόνια δεν προβληματίστηκε κανείς για την καθημερινή φθορά του Μοναστηριού και τώρα που έγινε μια σοβαρή πρόταση από το Ίδρυμα Αβέρωφ να μην αξιοποιηθεί; Αυτό λέγεται αγάπη για το χωριό μας;

Εκείνο που πρέπει να προσέξουμε σαν Αδελφότητα και σε συνεργασία πάντα με το χωριό που έχει και τον τελευταίο λόγο, είναι να γίνει μια καλή συμφωνία με το Ίδρυμα για να αξιοποιηθεί η ευρύτερη περιοχή του Μοναστηριού και προ παντός να διασωθεί η εκκλησία που αποτελεί ένα μέρος της Βυζαντινής μας κληρονομιάς. Μ' αυτό τον τρόπο θα έχουμε τη δυνατότητα να το επισκεπτόμαστε όταν μας δίνεται η ευκαιρία και να μη φοβόμαστε μήπως χάσουμε το δρόμο ή μας κατασπαράξουν τα τσοπανόσκυλα.

Θα ήθελα εδώ να επισημάνω, τη δημιουργία μιας καλής συνεργασίας, της αδελφότητας με το χωριό γιατί άκουσα τον Πρόεδρο στην τελευταία συνέλευση, που παραπονέθηκε πως δεν τον υπολογίζετε, ενώ αντίθετα δίνετε βάση στην αντιπολίτευση. Τα προβλή-

ματα πρέπει να συζητούνται με όλους, αν αγαπάμε πραγματικά το χωριό μας (αυτό είναι αυτονόητο). Το θέμα είναι πώς το αγαπάμε! Αν το αγαπάμε για να το βλέπουμε πέντε μέρες το χρόνο σαν Γηροκομείο χωρίς νέους ανθρώπους (μόνιμους κατοίκους) ή το αγαπάμε ρεαλιστικά και θέλουμε την πρόοδό του.

Με την άρνησή μας σε κάθε νέα κι ενδιαφέρουσα πρόταση θα καταντήσουμε να έχουμε αδελφότητα χωρίς να έχουμε το Γρεβενίτι, γιατί θα φύγουν όλοι οι κάτοικοι αν δεν έχουν πού να δουλέψουν, όπως φύγαμε όλοι. Χαρακτηριστικά μία κάτοικος του χωριού μου είπε "πεθαίνουν οι γέροι και δεν βρίσκονται νέοι άνθρωποι να τους θάψουν". Δεν ξέρω αν σας στενοχώρησα μ' αυτά που γράφω, αλλά η πραγματικότητα για το Γρεβενίτι είναι αυτή.

Παρακαλώ το κείμενό μου να διαβαστεί στο Διοικητικό Συμβούλιο και να πάρουμε ο καθένας τις ευθύνες μας. Επίσης να δημοσιευθεί στην τοπική εφημερίδα, που είναι πράγματι μια αξιόπαινη προσπάθεια και αισθάνομαι την ανάγκη να σας συγχαρώ. Λυπήθηκα όμως, διαβάζοντας στο τελευταίο τεύχος την απάντηση του Δ.Σ. στην ανοκτή επιστολή του κ. Στάθη Παπαβρανούση, γιατί διέκρινα ειρωνία και καχυποψία. Ανεξάρτητα τι πιστεύει ο καθένας για τα έργα στην Ζουρίκα, λίγος σεβασμός δε βλάπτει.

Ας προσέξουμε λίγο, γιατί είναι κρίμα όταν υπάρχει κάποιος άνθρωπος που μπορούμε να αξιοποιήσουμε τις γνώσεις και την πείρα του να τον απογοητεύσουμε. Η αντιπαράθεση γίνεται με ειδικούς επιστήμονες και όχι με τις σκέψεις του καθενός από μας, που κάνουμε τους Οικολόγους.

Σας παρακαλώ αυτά που γράφω μη θεωρηθούν προπαγάνδα υπέρ του κ. Παπαβρανούση ούτε υπέρ του Προέδρου κ. Θεοδωρίκα, γιατί τον μεν πρώτο δεν τον έχω δει ποτέ, και τον δεύτερο τον γνωρίζω σαν συγχωριανό χωρίς να έχω καμιά ιδιαίτερη σχέση.

Τέλος, αν θέλουμε πράγματι την πρόοδο του χωριού μας πρέπει Αδελφότητα και χωριό να συζητάμε τα θέματα που προκύπτουν καλοπροαίρετα, χωρίς καχυποψίες, παραμερίζοντας προσωπικές αντιζηλίες και πικρίες του παρελθόντος, καθώς και τις πολιτικές μας τοποθετήσεις, έχοντας σαν στόχο την καλύτερευση του Γρεβενιτίου.

ΣΧΟΛΙΟ ΤΟΥ Δ.Σ.

Ως προς την εγκατάλειψη της Βουτσάς είναι γεγονός ότι έτσι είναι. Επίσης είναι γεγονός ότι ληληλατήθηκε άγρια με αποτέλεσμα να μείνει ένας ερειπωμένος σκελετός, όπως επεικώς περιγράφεται στο γράμμα.

Όμως σίγουρα δεν φταίνει οι απλοί άνθρωποι του χωριού μας, με τη στενή αντίληψη και

τον υπερβολικό εγωισμό όλων μας, όπως ακριβώς αναφέρεται, για την καταστροφή. Φταίνει αυτοί που διοίκησαν κατά καιρούς το χωριό που μαζί με την επίσημη εκκλησία, είτε από ανικανότητα, είτε από εγκληματική αδιαφορία ή ολιγωρία, άφησαν τα πράγματα να εξελιχθούν όπως εξελίχθηκαν και το υπέροχο αυτό ιστορικό και θρησκευτικό μνημείο να γίνει το λιγότερο μαντρί.

Μπορεί ακόμη να διακρίνει κανείς και κάποια σκοπιμότητα για να μην υπάρχει περίπτωση ελέγχου της Βουτσάς από εμάς, αλλά από ισχυρότερα κέντρα. Το μοναστήρι θα μπορούσε να συντηρηθεί. Άλλωστε το ΥΠΕΧΩΔΕ ενισχύει την προσπάθεια διάσωσης με ειδικά κονδύλια αφού ήδη έχει προγραμματιστεί και η Βουτσά. (Βλέπε δημοσίευμα του ΠΡΩΙΝΟΥ ΛΟΓΟΥ Ιωαννίνων της 16/1/96). Τι χρειάζονται λοιπόν ιδρύματα... σωτήρες; Πιστεύει κανείς ότι τα κονδύλια που θα χρειαστούν, δεν θα τα αντλήσουν οι... ευεργέτες από τις ίδιες πηγές που θα μπορούσαμε και εμείς να πάρουμε αν θέλαμε ώστε να εργαστούν και κάποιοι, τέλος πάντων, κάτοικοι του χωριού. Πιστεύουμε λοιπόν πως η... σοβαρή πρόταση δεν έγινε από πόνο για τη διάσωση, αλλά για εκμετάλλευση και κερδοσκοπία.

Αυτά για τη Βουτσά.

Να ευχαριστήσουμε για τα καλά λόγια για την εφημερίδα, αλλά να πούμε ότι με έκπληξη διαβάσαμε ότι ασεβούμε και ότι ειρωνευόμαστε τον κ. Παπαβρανούση. Λαθεμένη άποψη και δεν τη σχολιάζουμε.

Τέλος, όσον αφορά το έργο "ΖΟΥΡΙΚΑ", το Δ.Σ. παραπέμπει στο ψήφισμα της έκτακτης γενικής συνέλευσης της Αδελφότητας της 22/10/95 και στην απόφαση της Λαϊκής συνέλευσης στο χωριό που έγινε στις 28/10/95 και ψηφίστηκε σχεδόν παμψηφεί (3 μόνο λευκά) να μην προχωρήσει κανένα τέτοιο έργο.

Αυτά για την αποκατάσταση της αλήθειας.
ΤΟ Δ.Σ.

* Αγαπητέ Θανάση Νούτση.

Πήραμε το γράμμα σου και σε ευχαριστούμε για τα καλά σου λόγια.

Δεν μπορούμε, δυστυχώς, τουλάχιστον στο παρόν φύλλο να το δημοσιεύσουμε λόγω στενότητας χώρου. Το ίδιο ισχύει και για το ποίημα. Ελπίζουμε να μπορέσουμε σε επόμενο.

Ευχαριστούμε για την κατανόηση.

"ΤΟ ΓΡΕΒΕΝΙΤΙ"

ΤΡΙΜΗΝΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ
ΓΡΕΒΕΝΙΤΙΟΥ

Γραφεία: Γερανίου 41, Αθήνα
Τ.Κ. 104 31

•
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Χ. Τσαλίκης

Χρυσ. Σμύρνης 43-11144 Αθήνα
τηλ. 20.13.108-80.70.787

•
ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Χ. Τσαλίκης, Γ. Δερμάνης, Γ. Κέφαλος, Ι. Σιούλας

•
Φωτοστοιχειοθεσία - Οφσσετ
ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΗΣ ΣΤΑΜΑΤΗΣ Τηλ.: 21.85.355

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ

Παϊλας Δημ.	Αυστραλία	16.300
Θεοδωρίκα Νίκη	Γρεβενίτι	5.000
Τόδουλος Ιωάννης	Αθήνα	5.000
Μαλάμης Δημ.	Χαλκίδα	3.000
Φούφας Ιωάννης	»	4.000
Σκέντος Βασ.	Ζίτσα	1.000
Πίκου Όλγα	Ιωάννινα	5.000
Σκέντος Αθαν.	»	2.000
Ράπτης Θεμ.	»	1.000
Ιεραποστ. Σύλ. "Αγ. Παύλος"	»	1.000
Νικολέτας Γεώργιος	»	10.000
Παπαβρανούσης Σταθ.	»	55.000
Κουλούρης Θεοφάνης	»	3.000
Γελέκη Βικτωρία	»	2.000
Γουλιάδης Χρήστος	»	1.000
Ρογκότης Εύστ.	»	5.000
Κέντρου Ελένη	»	5.000
Χασιώτη Βασιλική	»	1.000
Βρακότς Δημ.	Αθήνα	5.000
Τσίκου Ειρήνη	»	5.000
Τσαϊμίδης Ευστ.	»	5.000
Λιοδάκης Δημ.	»	5.000
Κατσίκης Νικ.	»	10.000
Κοντοράβδη Βασ.	»	5.000
Καπετάνος Σωτ.	»	4.000
Κέφαλος Χαράλ.	»	4.000
Κέφαλος Βασ.	»	3.000
Δερμάνης Θωμάς	»	2.000
Κρούστη Στέλλα	»	5.000
Αδάμος Δημ.	»	5.000
Τόδουλος Ευαγ.	»	4.000
Γεωργιάδης Αναστ.	»	4.000
Μαλάμης Μιχ.	»	10.000
Παπαχριστοδούλου Ουρ.	Αθήνα	5.000
Παπαβρανούση Αικ.	»	5.000
Καπετάνος Εύστ.	»	14.000
Παπαβρανούση Όλγα	»	10.000
Παπαβρανούση Μαρία	»	5.000
Βλάχου Κλεονίκη	»	5.000
Πλόσκας Δημ.	»	2.000
Στραπέλης Γεωργ.	»	4.000
Παυλίδης Σ. Χρήστος	»	4.000
Κατσίκη Σεβαστή	»	5.000
Κατσίκη Βασιλική	»	5.000
Καρακώστας Στεφ.	»	5.000
Κατσίκη Ελένη	»	4.000
Παπαχριστοδούλου Ι.	»	2.000
Ράπτης Ελευθ.	»	1.000
Μώρος Γ.	»	2.000
Μπίρμπος Χρ.	»	5.000
Βέρος Δημ.	»	2.000
Κασαπλήρης Αλεξ.	»	5.000
Πέτσιου Αθηνά	Ιωάννινα	3.000
Κατσούφρας Δημ.	Αθήνα	1.000
Μπίρμπος Δημ.	Θεσσαλονίκη	5.000
Μανθοπούλου Ασπασία	Ιωάννινα	5.000
Πατσιά Αρτεμής	»	5.000
Γούσιας Στέργιος	»	1.000
Ιωάννου Αρτεμ.	»	2.000
Παπαευσταθίου Μαρία	»	2.000
Φάφα Μαρία	»	5.000
Γκόγκος Σπύρος	»	5.000
Ρέκατα Ευρυδ.	»	5.000
Τζουβάρας Ιωάν.	»	4.000
Χαρτζάβαλος Φάνης	Κέρκυρα	5.000
Δαλαγγέλης Άγγελος	Αθήνα	1.000
Ξάνθος Μιχ.	»	3.000
Βόντινας Θεοδ.	»	5.000
Ψαλμός Θεμ.	Ιωάννινα	5.000
Ψαλμού Ευανθ.	»	5.000
Μαζανίτης Αντ.	Αθήνα	5.000
Βρακότς Γεώργ.	Αφρική	10.000
Βρακότς Βασ.	Κέρκυρα	10.000
Τσαϊμίδα Δώρα	Αθήνα	10.000
Φώτος Δημ.	»	5.000
Στεφόπουλος Ιω.	»	5.000
Ισαακίδης Γεωρ.	»	4.000
Παρασκάκη Μαρία	»	2.000
Τσαλίκης Αλεξ.	»	5.000
Στραπέλη Μαρία	»	2.000
Κίτσος Χρήστος	Γρεβενίτι	5.000
Παυλίδου Αντ.	Αθήνα	5.000
Δεληγιάννης Χριστ.	Δελβινάκι	10.000
Κωσταντινίδης Μηνάς	Ιωάννινα	2.000
Ρουσάς Κων.	»	2.000
Ράπτης Γεωργ.	»	1.000
Τσαϊμού Σπυριδ.	»	5.000

Τα Γρεβεντάτικα

Ο Θρακιάς και η κυρά Γιώργαινα

Γράφει ο Γιώργος Δερμάνης
Γραμματέας της Αδελφότητας

Συντεχνίτες ο πατέρας μου ο Τάκης με τον Τάκη το Φάφα, μάλιστα μένανε και στον ίδιο μαχαλά, του Λιάσου.

Πολύτεχνοι και οι δυο, όντας ειδικοί στις τσιγκοσκεπές, κάνανε το μαύρο άσπρο σε φόντο γκριζοκαφετί. Το μαύρο λοιπόν, ήταν το πισσόχαρτο, πρόδρομος του άσπρου τσίγκου, σκέπαζε τα λασπόχτιστα σπίτια της στέγασης.

Ενώ η δεκαετία του πενήντα κάνει τα πρώτα βηματάκια ο "αναχρονισμός" δίνει τη θέση του στον "εκσυγχρονισμό". Οι ομότεχνοι Τάκηδες, όταν οι δουλειές ήταν πέρα απ' το μαχαλά τους, αντάμωναν στη ρούγα, εκεί ακριβώς που γωνιάζει το σπίτι του Κώστα Θάνου.

Θυμάμαι κάτι τρομάρες που έπαιρνα όταν καθυστερούσε καμιά φορά ο πατέρας μου· ο Φάφας ανέβαινε στην ανηφορίτσα μέχρι τον Οβρό του κυρ Γιώργη Σαχίνη, εκεί ήταν το σπίτι μας. Του χτυπούσε με το γκάγκαρο δυνατά και πολλές φορές.

Κείνη τη μέρα η συνάντηση έγινε στον τόπο δουλειάς, καθότι η κυρά Γιώργαινα Σκέντου ήταν Λιασιώτισσα και αποφασισμένη να "εκσυγχρονιστεί" δηλαδή να βάλει τσίγκο.

Την ίδια μέρα ο Μήτρος Σωτηρίου (Τόπης) είχε αναλάβει να φτιάξει το τζάκι, για να τελειώνει έτσι μια και καλή. Θάταν παράλειψη να μην αναφέρουμε έναν άλλο ειδικό στα τζάκια, γνωστό για το ήθος του, τον Χρήστο Ρέβενο.

Όλα πηγαίνανε καλά, οι δουλειές προχωρούσαν κανονικά, κάποτε όμως τελειώσανε.

Ο μπάρμπα Μήτρος έπρεπε να αποδείξει ότι έκανε καλή δουλειά και η Γιώργαινα τον προλαβαίνει.

– Έλα Μήτρο να δοκιμάσουμε αν τραβάει.

– Άι ούνα τζάντα (Έχεις ένα δαδί;)

– Άμου (έχω).

Τι ήταν να τα ακούσει ο πατέρας μου· βουτάει ένα σακί από κοπριά μεγάλο και κουκουλώνει το μπουχαρί (καπνοδόχο).

Αμ που να τραβήξει το τζάκι. Ο καπνός στροβιλίζει στο μπουτίκο, το μπουκώνει, γυρίζει στο δωμάτιο, το ντουμανιάζει και βγαίνει απ' την πόρτα.

Ο Μήτρος έμεινε άγαλμα, η κυρά Γιώργαινα όρμησε να τον δείρει. Δε μιλάμε για σαματά, ο σαματάς έφτασε στις παρυφές της χειροδικίας!

– Λούπου βα τι βάτουμ (Λύκε θα σε σκοτώσω).

Ένα απέραντο ευχαριστώ σε σας όλους που στηρίζετε οικονομικά την εφημερίδα σας και τώρα έχετε τη χαρά να τη διαβάζετε. Όσο όμως μεγάλη αξία έχουν τα χρήματα που είναι απαραίτητα για την έκδοσή της, άλλο τόσο απαραίτητα είναι τα κείμενά σας, τα γράμματά σας, οι παλιές φωτογραφίες, οι παρατηρήσεις σας. Τότε θα είναι ολοκληρωμένη η συνεργασία μας, και θα επιτελείται σωστά ο προορισμός της.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ στον αγαπητό Στάθη Παπαευσταθίου που χάριν του ενδιαφέροντός του συγκεντρώνονται χρήματα από τους συγχωριανούς και φίλους από τα Γιάννενα και μας αποστέλλονται.

Ο πατέρας μου θορυβήθηκε απ' τα συμβάντα, πετάει το σακί γρήγορα-γρήγορα, αν τα χρειάστηκε, δε λες τίποτα...

– Θρακιάς κυρά Γιώργαινα, λέει ο πατέρας μου.

Ο Ρίζος ο Ράπτης, που παρακολουθούσε τη σκηνοθεσία, είχε τεντωθεί απ' τα γέλια, οι σόλες των παπουτσιών του αντί να κοιτάνε τη γη, κοίταζαν τον ουρανό.

Το τζάκι τώρα τραβούσε κανονικά τον καπνό, όπως κανονικά και με το παραπάνω πληρώθηκε κι ο μάστορας.

Εκείνο όμως που δεν πρόφερε κανονικά ο Ρίζος ο Ράπτης όταν με συναντούσε, ήταν η λέξη Θρακιάς. Την έλεγε "Θρασκιάς".

Θρακιάς (βόρειος άνεμος) απ' τη Θράκη.

Γρεβενίτι:

Χειμωνιάτικες εικόνες

Λίγοι πηγαίνουμε χειμωνιάτικα στο χωριό, γι' αυτό θα προσπαθήσω να σας μεταφέρω - αν είναι δυνατόν - χειμωνιάτικες εικόνες.

Μόλις πλησιάζεις, το χωριό φαίνεται πιο όμορφο το χειμώνα. Εμφανίζεται μπροστά σου με χιλίες αποχρώσεις του καφέ χρώματος! Η αρκετή βροχή έχει δώσει στο τοπίο τη μελαγχολία που υπάρχει και στους λίγους μόνιμους κατοίκους του.

Στρίβοντας στη βρύση Φαντανεάλη, που πλέον δεν είναι τόσο καταδεχτική όπως παλιά -τα έργα βλέπεις- γυρίζει το κεφάλι στο πάνω μέρος του δρόμου, για να διατηρήσεις την παλιά εικόνα της βρύσης. Η Αθήνα όμως σε κυνηγάει. Ένας ξεχειλισμένος κάδος σκουπιδιών, σακούλες έξω σκισμένες και γύρω-γύρω χορεύουν με το τραγούδι του αέρα κουτιά, χαρτιά και άλλα απομεινάρια της κοινωνίας της αφθονίας.

Στο Χάνι, θα δείτε μια "παραδοσιακή" τσιμεντένια βρύση με σκαμμένα τα σωθικά της. Αυτοί που την έφτιαξαν και αυτοί που δε βρίσκουν κάποια λύση δε θα πρέπει να αισθάνονται ωραία με το θέαμα.

Αν σας αρέσει η τηλεόραση και η καναλότσαρκα, μην πάτε, γιατί στο χωριό εφαρμόζονταν ένα πρωτοποριακό πρόγραμμα απεξάρτησης από την τηλεόραση. Κάθε μέρα χανόταν κι από ένα κανάλι. Στο τέλος είχε μείνει μόνο το Μεγάλο Κανάλι κι αυτό με πάρκινσον. Ούτε η φτηνή παρηγοριά της τηλεόρασης δεν υπάρχει για τους Γρεβεντάτες.

Το καλοκαιρινό, ζωντανό, ανέμελο, πανηγυριώτικο Γρεβενίτι, γεννιέται από ένα χειμωνιάτικο, κατσουφιασμένο, θλιμμένο Γρεβενίτι.

Συγχωριανοί, όταν πηγαίνετε το Δεκαπενταύγουστο στο χωριό, μην καθόσαστε μόνο στο Χάνι και στην πλατεία πίνοντας ουζάκι. Προσπεράστε κάτι πλατιά χαμόγελα, περπατήστε λίγο στα σοκάκια του χωριού, κάντε και κανένα κουτσομπολιό -κοινωνική κριτική- ρωτήστε και για κανέναν από αυτούς που κόβονται για σπουδαίοι και θα δείτε κάτι γριούλες να φτύνουν τον κόρφο τους. Όταν χρειαστεί, θυμηθείτε το.

Α, ξέχασα. Την παραμονή της Πρωτοχρονιάς εικοσιένα δεν παίξαμε, δε συμπληρώσαμε!

Γιάννης Σιούλας